

PERSPECTIVĂ PERSONALĂ ASUPRA OPEREI LUI ROMULUS CIOFLEC, LA CEAS ANIVERSAR

Dr. Luminița CORNEA

Cuvinte cheie: scriitor, Romulus Cioflec, Araci, județul Covasna

Key words: writer, Romulus Cioflec, Araci, Covasna county

Abstract

The author offers a subjective presentation of the work of writer Romulus Cioflec, focusing on the novels *Vârtejul*, *Pe urmele destinului*, *Boierul*, on the writings considered to be travel journals *Pe urmele Basarabiei*, *Cutreierând Spania* and *Sub soarele polar*, and on the plays *Moarte cu bocluc*, *Cupa Domeniilor* and *Răspântia*. The article explores the characters, their dialogue and a few significant fragments of other works. The author concludes that love is the dominant recurring theme in the books of Romulus Cioflec. It is the feeling that seems to connect the writer to the reader. Love enlignens and embellishes the soul. The author addresses an open invitation for everyone to read, specifically the books of Romulus Cioflec.

Aflându-te în incinta unui muzeu memorial al unui scriitor, e firesc să afli și să vezi că cele mai multe expozate din muzeu sunt cărțile. Cărțile deschid întotdeauna noi orizonturi sufletului nostru. Chiar și atunci când toate ușile par închise. Par, deoarece lectura reprezintă încă un mod la fel de plăcut de petrecere a timpului liber precum internetul, cinematograful, televizorul.

Încă de la înființarea Casei memoriale „Romulus Cioflec” (1998), am organizat prin Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni, pentru elevi, în principal, dar nu numai, multe evenimente literare pentru stimularea gustului pentru lectură, pentru cultivarea interesului de a afla și de a se informa. De ce nu și pentru stimularea dezvoltării personale, prin cunoașterea lumii și prin autocunoaștere?

La împlinirea a 130 de ani de la nașterea scriitorului Romulus Cioflec (1 aprilie 1882 - 13 noiembrie 1955), încercăm să stabilim o corelație între operele lui și ... sufletul nostru de cititor. Putem realiza aceasta doar prin lectura operei scriitorului. Creația lui Romulus Cioflec este tentantă prin varietate, de aceea întâmpini unele dificultăți în a face o alegere pentru lectură. Îți pui firesc întrebarea: cu ce să încep?

Impresionată fiind de Premiul „Ion Heliade Rădulescu” al Academiei Române, pe care scriitorul l-a primit, în 1938, la propunerea lui Mihail Sadoveanu, pentru romanul *Vârtejul*, încep cu acest roman. Pășesc în satul Târna, aflat pe malul Oltului, cunosc sătenii și admir prietenia fraților de cruce Mitrea Căuș și Ghiță Haidamai. Sunt curioasă de evoluția acesteia. Citesc și trăiesc frământările sufletești ale lui

Mitrea Căuș. Mă transform o dată cu el? Nu știu, dar sufăr și mă bucur împreună cu el. Uneori nu reușesc să-l înțeleg. Mă întreb, citind mereu, ce se va întâmpla. Va reuși Mitrea Căuș să se îmbogățească prin contra-banda cu acei cai? Cam necurat lucru. Mă întristează nenorocul lui și îmi vin în minte personaje din opera lui Slavici. Destinul...

Acțiunea romanului *Boierul* mă duce de cealaltă parte a Carpaților, dar este imposibil să nu observi, ca și cititor al acestui roman, că Vasile Stan, fiul lui Florea Stan, cel ucis chiar în mijlocul satului de către oamenii „boierului”, aparține aceleiași structuri tipologice (în sens larg) din care face parte Mitrea Căuș. Încercarea sa de a obține dreptate prin justiție este precară și, întrucâtva, chiar el pare a intui inutilitatea gestului său. Drept care, Vasile Stan își va face singur dreptate, devenind – ca și Mitrea Căuș – un proscris, silit a fugi din sat. Îmi amintesc de un personaj din nuvelistica sadoveniană...

Pe urmele destinului? Un roman-document care mă conduce pe mine ca și cititor în locuri atât de îndepărtate de meleagurile molcome ale Oltului în curgerea sa de la curbura Carpaților. Mă simt solidară cu familia Costache Cimbrisor, care, pentru a fi în siguranță, este nevoită să-și părăsească satul Ariniș. Destinul îi duce pe membrii familiei Cimbrisor până departe în Siberia, în locuri străine, cu oameni noi, conștienți fiind de condiția lor de refugiați. Admir curajul lor. Roman de 800 de pagini în prima ediție! Citesc ediția a doua, 500 și ceva de pagini. Ca la vârsta adolescenței, răsfoiesc paginile și trag cu ochiul la modul în care se sfârșește romanul. Nu par a fi surprinsă. Îmi place. În

concordanță cu sufletul meu. Familia Cimbrisor se reîntoarce în Arinișul lor drag. Bucuria reîntoarcerii, dar și tristețea pierderii a doi dintre copii. Copleșită, întorc ultima filă a cărții. Constat, iarăși ca un cititor oarecare, că ajungem să devenim parte a lumii de acolo, din carte. Sufletul îți rămâne multă vreme prins între file. Admir coperta exterioară – peisaj idilic – a primei ediții din *Pe urmele destinului. O goană în jur de sine însuși*. Nu se poate să nu remarci, în partea de jos a paginii, numele editurii: Remus Cioflec (vărul scriitorului), o editură cu librărie cunoscută și apreciată în perioada interbelică.

Am în față *Cutreierând Spania și Sub soarele polar*. Alt registru stilistic. Locul naratorului obiectiv din romane este luat de eul naratorial, devenit personaj. Un personaj-cheie. Parcă îmi place mai mult. Citesc și călătoresc în compania lui Romulus Cioflec și a soției sale. În Spania, prin lectura volumului *Cutreierând Spania. Impresii de călătorie*, admir vestigiile istoriei antice și mă mândresc cu originea mea latină. Mă sperie și pe mine uluitorul spectacol al coridei. Înțeleg starea sufletească a naratorului care-și amintește în amănunt scene penibile din copilărie legate de sacrificarea porcului de Crăciun ori de tăierea cu mare greutate a unei găini, la rugămintele mamei.

Sub soarele polar. Impresii și peripeții din voiajul unor salvați de la naufragiu de spărgătorul Krasin! Citesc cu sentimentul că generația mea nu știe că este norocoasă. De ce? Poate să-și imagineze, prin lectura aceasta, meleagurile înghețate, fiordurile Norvegiei, botezul de la Cercul Polar etc. „*Voiaj de turiști prin locuri neumblate!*” Împreună cu cei patru români aflați pe vasul de croazieră Monte Cervantes, alături de 1680 de pasageri de mai multe naționalități (Doamne, ce multiculturalitate!) trăiești sentimente contradictorii. Admir peisajul evocat. Mirificele tablouri mă tulbură. Îmi amintesc de creația unui pictor celebru, trezindu-mi numaidecât interesul. Urmăresc pe hartă traseul. Continui lectura. Sunt alături și de deznădejdea turiștilor puși în fața naufragiului. Efort, chiar sacrificiu pentru salvare. Ce lume se deschide în fața cititorului! E necesar s-o vezi și s-o simți.

Citind *Pe urmele Basarabiei...note și impresii din revoluția ruscă* trăiesc revoluția de la Petrograd și particip la schimbările unei Basarabii aflate la răscruce. Prin lectură, mă închipui în „*stolița neliniștită*”,

în Petrograd, unde „*marea stradă geme, huieste de strigăte, de țipete, de invective, de îndemnuri, de frânturi de discursuri (...). Straie pitorești din nordul și răsăritul geros împeștrițează masa în tot mai vie mișcare, cu cușmele ei flocoase, uriașe ori înfundate cu catifea ori cu marginile întoarse – cu cojoace lungi, mantale blănite cu fâșie brumărie la încheieturi, cisme de iuft și chiar cu banale paltoane europene așa de nepotrivite pentru drama ce se încheagă*” (p. 181). Îmi plac mai mult paginile cuprinzând evocarea Chișinăului din acei ani atât de fierbinți. Mă entuziasmează atmosfera de la *Cuvânt moldovenesc*. Parcă văd cum într-o duminică dimineată, la Florii, pe ușa redacției intră „*un preot tânăr de statură mijlocie, cu un cioc blond-roșcat, cu ochii și mișcările vii, cu privire prietenoasă, atentă și cu distincție în felul de a se prezenta. Grăiește o prea frumoasă moldovenească, în vorbe alese dar necăutate, nestrictă nici de influența rusească, nici de exagerările noastre neologice neolatine. Cam așa cum va fi grăit Creangă și alți cărturari moldoveni acum o jumătate de veac și mai bine: părintele Alexei Mateevici, poetul cel mai prețuit și mai iubit al basarabenilor*” (p.224).

Romulus Cioflec – dramaturg! Piese de teatru. Altceva! Titlul *Moarte cu bocluc* parcă mă indispune, dar, citind, mă simt alături de elevul Popescu D. Gheorghe și particip, zâmbind, la peripețiile prin care trece. Îmi imaginez ușor, deoarece am văzut-o, impunătoarea clădire a Școlii Normale „Carol I” din Câmpulug Muscel. Evocarea vieții de școală și de internat de la începutul secolului al XX-lea îmi trezește nostalgia. Acum nu mai este așa, dar bunicii și străbunicii noștri au făcut școală.

Prin lectura comediei *Cupa Domeniilor* te transpui în societatea contemporană scriitorului, în perioada interbelică. Comportarea lui Cezar Balaban, Director general în Ministerul Agriculturii și Domeniilor, te determină să te gândești la atitudini ale oamenilor politici de astăzi. Să afirmăm că societatea românească nu s-a schimbat sau că Romulus Cioflec este contemporanul nostru?! Citesc în manuscris altă comedie, *Răspântia*. Atmosferă asemănătoare. Tot perioada interbelică. Aceleași metehne, aceleași comportamente ale oamenilor politici, de data aceasta. Nu mă mir. De ce aș face-o? Mai bine spun împreună cu personajul lui Romulus Cioflec că politica românească se află la o răspântie. Dar până când?

Citindu-i cărțile, constăți că lumea operei lui Romulus Cioflec reprezintă o lume în care cititorul este primit cu căldură și cu dragoste. Cu dragoste de om și de țară. Pretutindeni unde se află, în torida Spanie ori în înghețatul Pol, Romulus Cioflec se gândea la meleagurile natale, realizând corelații cu oameni, cu peisaje, cu diferite întâmplări, evocându-le.

Niciodată acestea nu sunt acuzatoare, ci doar, uneori, umbrite de ironie. Explicația? Dragostea. Dragostea este pretutindeni prezentă în filele cărților lui Romulus Cioflec. Este sentimentul care pare să-l lege pe autor de cititor. Este sentimentul care luminează și înfrumusețează sufletul.

Bibliografie

Romulus Cioflec, *Sub soarele polar. Impresii și peripeții din voiajul unor salvați de la naufragiu de spărgătorul Krasin*, Editura "Națională"- S. Ciornei, 1929

Romulus Cioflec, *Vîrtejul*, ediție îngrijită și cuvânt înainte de Mircea Braga, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1979

Romulus Cioflec, *Pe urmele destinului. O goană în jur de sine însuși*, ediție îngrijită și cuvânt înainte de Mircea Braga, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1985

Romulus Cioflec, *Cutreierând Spania. Impresii de călătorie*, ediție îngrijită, cuvânt înainte și note de Nicolae Jula, Editura Sport-Turism, București, 1988

Romulus Cioflec, *Boierul*, ediție îngrijită de Mircea Braga, cu un cuvânt introductiv de

Perpessicius, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1988

Romulus Cioflec, *Pe urmele Basarabiei ... note și impresii din revoluția rusească*, în același volum cu *Revoluția rusă* de Leon Donici, ediție alcătuită de Iurie Colesnic, Editura Universitas, Chișinău, 1992

Romulus Cioflec, *Moarte cu bocluș, piesă de teatru în trei acte*, ediție îngrijită, prefață și tabel cronologic de Luminița Cornea, Muzeul Carpaților Răsăriteni, Sf. Gheorghe, 1998

Romulus Cioflec, *Cupa Domeniilor, comedie în trei acte*, ediție îngrijită, și tabel cronologic de Luminița Cornea, cu o postfață de Doru Munteanu, Editura Angvstia, Sf. Gheorghe, 2012

